

ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ЛОЗАРСКИ СЪЮЗЪ — СОФИЯ

Годишенъ абонаментъ 65 лева предплатени. Обявления и реклами се приематъ по споразумение. Всичко, което се отнася до списанието да се изпраща до редакцията — Плѣвень.

Редакторъ. Г. К. ЧЕРВЕНКОВЪ.

СЪДЪРЖАНИЕ.

1) Да се обяснимъ съ читателя; 2) На тревога!; 3) Нуждата отъ винарски институти у насъ — Бѣлчо Ив. Бѣлчевъ; 4) Новитѣ перспективи за нашето лозарство — Ст. Икономовъ; 5) Застраховката на лозята противъ градушка — Ил. И. Хранковъ; 6) Подложката Шасла х Берландиери 41-6 — Бѣлчо Ив. Бѣлчевъ; 7) Гроздовитѣ молци (червей) — Ил. И. Хранковъ; 8) Практически съвети и новости: Засаждайте внимателно новитѣ лози — Бѣлчо Ив. Бѣлчевъ; Лозовата хлороза и лѣкуванието ѝ — Ил. И. Хранковъ; 9) Свободна трибуна: Да се разреши ли подсилванетоъ съ захаръ и спиртъ? — Проф. Н. Недѣлчевъ; Едно мнение; 10) Съюзни дружествени и кооперативни; 11) Хроника и книжнина.

Да се обяснимъ съ читателя.

Ето на, въ кратко време следъ конгреса (26 февр. 1928 г.) редакцията издаде книжки 1, 2 и 3 и така навреме и редовно ще продължи издаванетоъ и на останалитѣ седемъ книжки. Но това издаване става съ пари, които пари, редакцията получава само отъ абонамента.

Сега е реда на читателя-абонатъ да изпълни и той своя дългъ, като подкрепи списанието съ навременното издѣлжение на абонамента си. Много абонати; едни връщатъ книжкитѣ, а други се въздържатъ да се издѣлжатъ, подъ предлогъ че списанието миналата година било излизало нередовно. Признаваме за миналата година, че е имало понѣкога нередовностъ, но тя се е дължала прѣди всичко на слабото постѣпление на абонамента. Тая година, следъ като редовността е явна, абонатитѣ трѣбва да се издѣлжатъ веднага и да проагитиратъ списанието, като положатъ усилия да запишатъ всички свои познати лозари-винари въ селищата си и околността.

Само така, като се увеличатъ редовнитѣ абонати и ускорятъ постѣпленията, ще може редакцията да подобри списанието.

Разберете най-сетне, лозари, че сте длъжни да получавате и заплащате единственото лозарско-винарско списание. — То е вашия просвѣтителъ и защитникъ на вашитѣ интереси.

Получавайте, четете, заплащайте и проагитирайте вашето списание „Лозарски Прегледъ“.

Редакцията.

На тревога!

Въ тая сесия на Народното събрание, по инициативата на Върховния медицински съветъ, е внесенъ законопроектъ за Народното здраве. По този законопроектъ въ VIII лозарски конгресъ, се чете рефератъ и се взе единодушно следната резолюция:

„Осмия редовенъ конгресъ на Българския лозарски съюзъ въ заседанията си на 25 и 26 февруарий 1928 год. въ гр. София, следъ изслушване реферата на г. И. И. Хранковъ, по Стопанско-икономическото и здравословно значение на виното, по поводъ новия законопроектъ за Народното здраве, и следъ станалитъ разисквания, като взе предъ видъ:

I.

1. Че употреблението на виното изключва алкохолизма, тъй като послѣдния се срѣща главно тамъ, кждето употребяватъ спиртни напитки, приготвени отъ индустриаленъ спиртъ.

2. Че отъ статистическитъ данни за консумацията на спиртни питиета въ разнитъ европейски държави се вижда, че България, по отношение на консумиранитъ спиртни питиета, приведени въ 100 %-овъ алкохолъ годишно на глава заема едно отъ послѣднитъ мѣста.

3. Че съ възприемане на закономѣропрятия, преследващи сантиментални и утопични цели, безъ огледъ на катастрофалнитъ стопански последици за страната, би се нанесалъ унищожителенъ ударъ на лозарско-винарското ни производство, поради брутално огрничение на вътрешнитъ пазари на виното. А известно е че лозарското производство е отъ първостепенно значение за сто хиляди български производители и е единъ отъ стълбоветъ на националното ни стопанство.

РЕШИ:

1. Да се помоли правителството да изхвърли отъ законопроекта за Народното здраве изцѣло отдѣлъ XIII.

Това свое искане лозарския конгресъ прави съ твърдото убеждение, че то е отъ общъ интересъ за Народното ни стопанство и че не е този пътъ, по който се постига преследваната отъ закона цель. *Лозаритъ считатъ, че само по пътя на правилното възпитание могатъ да се формиратъ трезви и разумни граждани, които съзнателно, а не подъ страхъ на наказания, да вършатъ това, което диктува разума“.*

Тая резолюция е поднесена на всички парламентарни фактори и г-да министри и тѣ въ отговоритъ си обещаха да я взематъ подъ внимание, като премахнатъ отдѣлъ XIII. Законопроекта е миналъ на първо четене и по реда си е повърнатъ на парламентарната комисия, която като вземе предъ видъ ис-

казанитѣ мнения въ камарата, лозарския и др. конгреси да го поправи и внесе въ камарата за приемане на второ и трето четене. Тая комисия го е изпратила наново въ Върх. мед. съветъ за мнение, но за очудване на всички, тоя съветъ е повърналъ законопроекта безъ да е премахналъ отделъ XIII и въобще поправилъ.

Рано е още да се предполага, че камарата ще възприеме сектанското гледище на Върх. мед. съветъ по отношение на лозарството и винарството, но като се има предъ видъ, че въ нашета бедна и разстроена страна почти всичко е възможно, най-много лозаря трѣбва да бжде на щрекъ и да бие тревога предварително, за пакоста която носи на българското лозарство тоя законопроектъ, ако стане законъ. Върх. мед. съветъ има най-голѣмото право да дава мнения и дълга да пази народното здраве — основата на живота, държава и културенъ прогресъ. Лъскаехме се да върваме до сега, че Върх. мед. съветъ не ще се повлияе отъ шума на въздържателитѣ и се надѣвахме, че ще държи смѣтка за поминъчнитѣ интереси на лозаритѣ, но твърдостта и фанатизма, съ който настоява да се прокара законопроекта безъ изменение, ни дава основание да смѣтнемъ, че е станалъ жертва на чужди влияния, противни на нашия стопански и социаленъ видъ. Отлагаме да разглеждаме твърдението на мнозина, че тая твърдостъ и настойчивостъ крие задъ себе си нѣкакви ангажменти и опити да се измѣсти въпроса за народното здраве. Ний сега само си позволяваме да привлечемъ вниманието на Върх. мед. съветъ, въ голѣмитѣ си грижи за народното здраве, да вникнатъ и ревизиратъ привилегиитѣ на аптекари и др. за да се даде достъпна медицина и лекарства. Да се стреми да премахне съ общи усилия бедността и невежеството на маситѣ — народа, като се върши всичко за създаване поминъкъ за това население. Безъ поминъкъ — хлѣбъ и облѣкло, може ли да има здравие. А съ тоя законопроектъ се цели да се спъне не, а даже да се убие поинака на $\frac{1}{4}$ отъ народа, каквото е лозарството.

Затова, ний лозаритѣ поставяме открито предъ всички въпроситѣ:

1) Доказано ли е бесспорно, че виното употребявано умерено и натурално, е не само безполезно, а и вредно за човѣка за да става нужда отъ възбрана, каквато въ края на крайщата цели законопроекта? Не само че не е доказано, а напротивъ и днесъ учени и лѣкари продължаватъ да поддържатъ, че е полезно и го препоръчватъ. Страни като Франция, Швейцария, Германия, Англия, Италия и др. много покултурни и „хуманитарни“ консумиратъ десеторно повече на глава, отколкото у насъ.

2) Увѣрени ли сж и възможно ли е да се намали консумацията на алкохола, разбираме не вино, защото него

нѣма защо да ограничаваме съ закони и декрети.— Не е възможно и примера съ Америка е на лице; не само не успѣха съ възбраната—сухия режимъ, да премахнатъ алкохолизма, а напротивъ засилиха го, защото вмѣсто пияча да пие натурално вино, той е принуденъ да пие по контрабанденъ начинъ силенъ и не чистъ спиртъ въ видъ на разни напитки, което е истински алкохолизъмъ. А въ България за алкохолизъмъ и дума не може да става. Ний не само не сме противъ борбата съ алкохолизма, а напротивъ ще ѝ съдействуваме, като даваме на консуматора чисто и натурално вино. Съ общи усилия да се възпитаватъ, просвѣщаватъ хората и ето ви, намалена консумация и преграда за алкохолизма. Това е единственото радикално сръдство, а не закони противни на нашиѣ нрави, обичаи и стопански условия, които закони, ще останатъ само писани, безъ да сж дали некакъвъ резултатъ.

Разберете, че ний лозаритѣ сме и винари, само защото населението пие и обича виното. Да се научатъ хората да не пиятъ вино, а да ядатъ грозде и други продукти отъ него и ний нѣма да правимъ вино. Но до когато това не стане, а то едва ли нѣкога на тоя бѣли свѣтъ ще стане, ние ще произвеждаме вина и ще защищаваме свободната продажба.

Мѣрkitѣ на законопроекта за затваряне и ограничение броя на кръчмитѣ нѣма да намалятъ консумацията, а само ще я монополизиратъ за по-силнитѣ на деня кръчмари.

Здраве безъ поминѣкъ нѣма, а законопроекта за народното здраве посяга и спѣва лозарството — поминѣка на $\frac{1}{4}$ отъ цѣлото ни население, което преко и косвено се препитава отъ лозарството и съ това предварително лишава това население отъ здраве.

Въ утопии и крайности държавника и управника не бива да се увличатъ, защото последицитѣ сж по голѣми крайности и то засѣгащи спокойствието и благоденствието на страната.

Ние сега само предупреждаваме Камара и управление да се не подаватъ на шума на въздържателитѣ и да изменатъ законопроекта, като защититатъ поминака на народа си, защото само при поминѣкъ за населението има здраве, редъ и прогресъ въ страната.

Ние биемъ тревога, предупреждаваме най-много лозаря, да застане на поста и навреме да защити поминѣка си, който не само ще се спъне отъ тоя законопроектъ, а ще се отиде до убиването му.

Български лозарино, престани да очаквашъ отъ другиго защита, влезъ въ организацията си, подкрепи я и дружно насочи усилията си да защитишъ поминѣка си отъ тоя пакостенъ законопроектъ.

Бълчо Ив. Бълчевъ.

Нуждата отъ винарски институти у насъ.

До преди две години въ земеделска България се живѣеше съ мисълта, че лозарското производство ще си остане заключено въ теснитѣ рамки на мѣстнитѣ нужди въ страната. Всеобща бѣ преценката, че развоѣ на лозарството и винарството у насъ, е въ непосредствена зависимостъ отъ консумативния капацитетъ на българина. Това преодоляюще общественно мнѣние се е сподѣляло почти винаги въ миналото и отъ болшенството ръководящи стопанската политика на България хора и мнозина апострофираха лозарството у насъ, като дребенъ стопански отрасълъ, повиканъ да играе само второстепенната роля на една култура съ локално значение. При това състояние на нѣщата тежката стопанска криза за лозовата култура, която страната преживява презъ последнитѣ години е едно неизбежно, неминуемо икономическо явление, особено като се има предъ видъ разпаления темпъ въ развоѣ на новото лозарство следъ филоксерната криза. За щастие, обаче, безисходното положение въ задънената улица не ще бжде за дълго. Стопанско-икономическия животъ на земеделска България отъ две години насамъ изнася красноречиви свидетели, които съкрушаватъ легендата, че у насъ лозарството е единъ второстепенъ стопански отрасълъ, който за чуждестрания пазаръ, за консолидиране българската монетна валута не ще представлява никога сериозенъ интересъ. Отъ две години насамъ все по-смѣло се откриватъ широки хоризонти за бждащия просперитетъ на лозарството и винарството у насъ. Износътъ на грозда и вина на чуждитѣ пазари въ Европа не е вече утопия, както се мислише отъ мнозина. Миналата година се тури пробно начало; тази година износа, особно на вина се значително разшири и предъ насъ се рисува вече силуети на най-свѣтлиѣ надежди да видимъ единъ день нашето винено производство на една завидна висота въ международната обмѣна. Нуждитѣ на живота налагатъ, прочие, една нова широка ориентация на всички стопанско-икономически и културно-просвѣтни фактори въ страната, които сж свързани съ производството.

Въ областта на лозарството държавата положи доста голѣми грижи въ миналото. Презъ цѣлия периодъ на възобновяващото се лозарство следъ филоксерната криза, държавата бѣ интименъ сътрудникъ на лозаря. Тя създаде и поддържа голѣмо множество лозови разсадници, които изиграха на времето си капитална роль; тя тури на разположение на лозаритѣ евтинъ, широкъ и леснодостъпенъ кредитъ и хвърли всрѣдъ тѣхъ изобилна популярна просвѣта.

И днесъ, смѣло може да се каже, културното ниво на българския лозаръ е значително издигнато. Новата ориентация, прочие, въ производството съ новитѣ нужди на живота намиратъ днесъ лозаря съ значително подготвена стопанска инициатива.

Не така, обаче, стои въпроса съ нашето винарство. *Българското винарство, въ каквата форма се изразява четиритѣхъ пети отъ производството на лозовата култура у насъ и на което предстои да създаде крупни рисурси за народното стопанство, въ грамадното си болшинство днесъ е още все тъй примитивно, както и преди филоксерната криза.* При едно значително вече засилено производство, при наличността на много хубави винени сортове грозда, *нашитѣ вина днесъ въ грамадното си болшинство сж груби и бързо се развалятъ преди още да сж развили ценнитѣ качества, каквито една умѣла преработка и отгледване биха създали въ тѣхъ.* При новата стопанско-икономическа ориентация, *прочие, съ появата на чуждиятъ пазаръ на сцената, българскиятъ винарь се намира съвършено неподготвенъ.* Наредъ съ скромнитѣ материални сръдства стои съвсемъ слабата стопанска култура на винаря, игнориращъ и нехаенъ дори къмъ най-елементарнитѣ технически практики въ производството. Виненото производство чувствува въ цѣлата страна въпиюща нужда отъ интелигентни винари. Всички наши настоящи винарски кооперации, многото бждащи такива, каквито безусловно живота ще наложи; всички голѣми и малки винарски кжщи, дружества и частни стопанства, чувствуватъ и ще чувствуватъ още дълго за въ бждаще крещяща нужда отъ специалисти винари и вещи техници, безъ които много богатства въ лозарска България стоятъ едни още не оценени, други нехайно попиляни.

За рутинното състояние на българското винарство не малко вина се крие и въ силно развитата петиотизация и въобще фалшификация на вината, която въ известни години на по високи пазарни цени (тъй нуждни за икономическата подкрепа и стимулъ за стопанското преуспѣване) се явява единъ крайно опасенъ нелояленъ конкурентъ на естествениятъ вина, което обстоятелство подронва пагубно стопанско-икономическиятъ устой на лозовата култура. Отъ голѣмо народно-стопанско значение е, прочие, създаването на специаленъ законъ противъ фалшификацията на вината, какъвто съществува въ всички по напрѣднали страни съ развито лозарство-винарство. За да има, обаче, този законъ смисълъ и практическа цена, безусловно необходимо е преди него да се установятъ „Българскиятъ аналитични норми на естествениятъ вина у насъ“. Тази проблема крещи и чака разрешение.

За да се даде единъ осезателенъ отзвукъ на крещящитѣ днесъ стопански нужди, налага се откриването и организирането отъ страна на държавата на два „винарски

института“, за обслужване производственитѣ нужди на северна и южна България.

Цели и задачи на института.

Винарският институтъ ще се прояви въ три направления:

I. Като чисто научна институция;

II. Като институция за създаване вещи пионери за народното стопанство и

III. Като идеенъ и технически съветникъ на винарскиѣ кооперации.

I. Тукъ ще се създаде желѣзобетонната база върху която ще легне закона противъ фалшификацията на вината. Немедлено съ учредяването на института, ще се отпочне една системна работа за най-щателно изслѣждане и проучване всички типове естествени вина, при най-разнообразнитѣ почвени, климатически, производствени и др. условия за разнитѣ райони и райончета въ страната, за да може следъ нѣколко години поне да се изнесатъ *„Българскиѣ аналитични норми на естествениѣ вина у насъ“*. Разрешила се веднѣжъ съ успѣхъ тази голѣма и сложна проблема, института ще продължи да работи следъ това вече като контролна инстанция за закрила на естественитѣ вина въ своя районъ.

Освенъ тази конкретна съществената роля, която ще предстои на института да играе, тукъ ще се централизиратъ и всички изследвания и проучвания отъ общъ технически и икономически характеръ целящи рационализирането и усъвършенствуването на виненото производство въ страната.

II. При института ще се организира една постоянна аудитория за ежегодни три или шестъ месечни специални курсове, гдето при наличността на добре обзаведени лабораторни помагала и техническия винарски инвентаръ на института, както и при наличнитѣ въ района на института частни и кооперативни винарски изби за практически демонстрации, ще може да се даде широка теоритическа и практическа подготовка на сѣршили разни земледѣлски училища въ страната, които поради претрупания материалъ на разнородната стопанска материя въ училищата, излизатъ въ живота теоритически и технически слабо подготвени за сериознитѣ нужди на винарската изба. Поддържайки отъ друга страна връзки съ катедри и агрономства, *института* ще подеме една системна работа за масово въздействие за модернизирането на виненото производство изобщо въ страната и за нагаждането му къмъ нуждитѣ на мѣстния и чуждестранния пазари.

III. Винарският институтъ ще бѣде, жжданиятъ идеенъ и технически съветникъ на винарскиѣ кооперации въ страната. Единственната стопанско-икономическа форма за мо-

дерно стопанисване, при дребното лозарство у насъ, ще си останатъ безспорно кооперативнитѣ винарски изби. Сжществуващитѣ днесъ винарски кооперации, обаче, сж свършено млади, едва зараждащи се стопанско обществени строежи, които въ стремежа си за техническо обзавеждане, организиране и усъвършенствуване на производството, чувствуватъ въпийаща нужда отъ близкото сътрудничество на такава една културно-просвѣтна стопанска институция съ широкъ стопанско-икономически погледъ и техническа вещина.

Ст. Икономовъ.

Лозар. оп. станция—Плѣвентъ.

Новитѣ перспективи за нашето лозарство.

Свърхпроизводството на грозде и вина отъ 3 години насамъ, насищането на вътрешния пазаръ съобразно наличната консомативна способностъ на населението, нанесе ударъ на досегашния видъ лозарствуване и откри нови перспективи за пласирането на тѣзи продукти. Усилията на всички се съсредоточиха въ търсенето на чужди пазари и вследствие направената въ странство пропаганда, можа да се тури началото на единъ износъ, който, макаръ и още недостатъчно развитъ, даде всички признаци за възможността на осжществяването му и въ по-голѣмъ размѣръ. Явиха се чужди фирми, които само миналата 1927 год. сж закупили и изнесли отъ насъ 540,000 кгр. грозде, на стойностъ около 6,200,000 лева. Това количество обаче, е още съвсемъ недостатъчно, за да може да облекчи по осизателенъ начинъ, все още затрудненото положение на вътрешния пазаръ.

Нашитѣ десертни грозда се предпочитатъ предъ много чужди такива на външнитѣ пазари, обстоятелство, което издигна изведнажъ значението на първитѣ. Обаче, при новитѣ засаждания на десертни грозда, дългъ се налага на всѣки лозаръ, дългъ спрѣмо своитѣ собствени интереси, дългъ и къмъ страната, да изостави свършено методитѣ на безразборното засаждане на грозда „за чишитѣ“ и да се прииспособи къмъ изискванията на пазаритѣ, къмъ вкуса на консоматоритѣ. А изискванията на пазаря се свеждатъ къмъ следното: гроздата да бждатъ съ привлекателна външностъ, да иматъ приятенъ вкусъ, едри, здрави, еднакви и сладки зърна, правилни и едри чепки. Най-добъръ приемъ сж намѣрили до сега сортоветѣ: „Афузъ-Али“, „Червена Резекія“, „Бѣла Резекія“ и „Димятъ“, чиито цѣни сж варирали респективно отъ 25 до 20 лева кгр.

Ако къмъ тѣзи сортове прибавимъ още „Сензо“ и „Коркорко“, първия добъръ десертенъ и виненъ сортъ, а втория — отличенъ за бѣли вина и за корекция на Димятовитѣ такива, които по нѣкога оставатъ кисели, ето сортоветѣ, съ които трѣбва да ограничимъ новитѣ засаждания. Тѣхниятъ пласментъ ще бѣде винаги осигуренъ, за еднитѣ въ видъ на грозде, а другитѣ—въ видъ на вино или грозде и вино.

Горнитѣ 4 по-важни сорта изискватъ по-специално отглеждане, а именно:

Първитѣ 3 изискватъ богата и свежа почва, кждето даватъ по-едри чепки, съ по-едри и правилни зърна. Пръсканията ще ставатъ малко по-често, но въ замѣна на това, съ по-рѣдкѣ разтворѣ. Разстоянията между лозитѣ ще бѣде най-малко 1'50 на 150 м., като между редоветѣ може да се остави до 2'50 м., за евентуално прилагане на впрегатната обработка. Най-подходящи за тѣхъ сж рѣзидбитѣ: Кордонъ Роя, Гюйо (на плодна прѣчка) и високата чардачна форма. При ниската чашовидна форма, гроздоветѣ сео пиратъ до земята, цапатъ съ калъ и губятъ отъ качествата си. За цѣлѣта е нуждна телена конструкция, която за кжсо време се изплаща отъ много по-голѣмия доходъ и по-голѣмата и трайность.

Най-добре отиватъ съ подложкитѣ: Репария X Порталис 101¹⁴ и Шасла X Берландиери 41⁶. При тѣзи сортове, подложката Монтикола не подхожда, защото въ въпроснитѣ почви ще причинява изрѣссяване, поради буйностьта що придава на главинитѣ, а и материала не ще узрѣва добре и на време, така че ще бѣде изложенъ на измръзване.

И тритѣхъ сорта издържатъ на транспортъ и ако изключимъ „Афузъ Али“, съхраняватъ се добре презъ зимата.

Сорта „Димятъ“, обаче, е по-взискателенъ по отношение на мѣстото. Гроздето му узрѣва добре само на силно припечни мѣста, кждето развива всичкитѣ си качества. Изисква сжщо рохки и топли почви, а ниската чашовидна форма му е по-подходяща, поради близостьта на гроздоветѣ до топлата почва. Дава изобилно плодородие¹⁾, обаче, за да може гроздето да узрѣе добре, трѣбва да не се оставяватъ повече отъ 2 чепки на лѣторасть. Макаръ и взискателенъ, „Димята“ е сортъ чието грозде намира добъръ пласментъ, особено на Софийския пазаръ, а отъ друга страна, възможностьта да гоизползваме за вино ни дава една гаранция въ случай на затруднение при пласирането му като грозде.

1) Презъ 1926 год. въ опитното лозе на станцията даде до 2,300 кгр. на декаръ, съ 18% захаръ и 10‰ обща киселина.

И. И. Хранковъ.

Застраховката на лозята противъ градушка.

Известно е, че лозовата култура е една отъ най-скъпите, защото при отглеждането ѝ се влагатъ сравнително най-голямъ капиталъ въ пари, трудъ и грижи. Ето защо, въпреки съществуващата лозарско-винарска криза, тази култура се е смѣтала и се смѣта за една отъ най-ценните, поради което нашата страна се е отглеждала и се отглежда въ значителенъ размѣръ. Така преди филоксерното нахлуване въ България, лозята ни заемала около 1,100,000 декари, а днесъ заемащото пространство — отъ облагородени американски и нашенски е около 700,000, отъ които около 600,000 на плодъ, а другитѣ още млади.

Лозата е също едно отъ земледѣлскитѣ растения, което има сравнително много болести отъ растителното царство и неприятели отъ животинското. Освенъ тѣзи, лозата е изложена и на ежегодни повреди отъ разни атмосферни стихии, като: суша, наводнения, измръзване градушка и др. Особено отъ градушката лозата страда извънредно много.

За предпазване на лозаритѣ отъ този страшенъ неприятелъ, у насъ, по поука отъ чужбина, съ специаленъ законъ отъ 1910 г. се създаде „застрахователно учреждение“ за застраховки на земледѣлскитѣ произведения противъ градушка. Това учреждение се управлява отъ Българ. Ц. К. банка въ София.

Всѣки лозаръ може да застрахова лозята си, па и други земледѣлски посѣви, каквито би ималъ, чрезъ своето общинско управление. Общинските управления сж задължени по закона да даватъ всички освѣтления на заинтересованитѣ и да сключватъ застраховкитѣ безплатно. За тази целъ всѣко общинско управление получава ежегодно отъ Б. Ц. К. Банка всички необходими книжа. Застрахователния периодъ започва отъ 15 октомврий.

Къмъ горното тукъ е важно да припомнимъ, че на тази застраховка се плащатъ опредѣлени вноски. Размѣрътъ на тѣзи е въ зависимостъ отъ *мѣстния градобитенъ рискъ на всѣки населенъ центъръ отъ една страна, а отъ друга — отъ чувствителността на всѣка земледѣлска култура къмъ повредитѣ отъ градушката*. Понеже лозата, независимо отъ мѣстния градобитенъ рискъ, е най-чувствителна на повредитѣ отъ градушката и съ най-дълъгъ растителенъ периодъ — отъ показването на цвѣтната рѣса до обирането на гроздето, затуй тя плаща по застраховката най-висока вноска.

Възъ основа на горното, България е раздѣлена на 15 градобитни класове въ смисълъ, че въ I град. кл. сж поставени всички центрове съ най-малкия мѣстенъ град. рискъ, а

въ XV обратното — всички съ най-голѣмия рискъ; споредъ туй въ I гр. кл. лозята и другитѣ култури плащатъ най-малки вноски и обратно въ XV. Така въ I гр. кл. за лозята се плаща по 4 лв. на 100 лв. застрахована сума, а въ XV — по 18 лева.

Подробноститѣ по размѣра на вноскитѣ, на застраховаемитѣ суми на декарь за лозята и другитѣ култури и пр. се виждатъ въ тарифното обявление, което се намира въ всѣко общинско управление.

Съгласно измѣнението и допълнението на закона, което се направи презъ 1925 год., отъ 1926 г. се възприе у насъ за пръвъ пѣтъ застраховката и противъ измръзване, но не противъ зимното, а само противъ измръзване отъ слани.

Въ връзка съ горното кратко указание по тази спасителна земледѣлско стопанска работа, смѣтаме че е отъ интересъ тукъ приложената *сравнителна таблица* за движението на застраховката на лозята отъ 1927 г. включително.

Лозари, застраховайте лозята си за да сте по-спокойни, когато се виятъ въ небесата, презъ пролѣтѣта и лѣтото, страшитѣ тъмно-сини и черни грѣмотевични облаци!

Сравнителна таблица

за застраховката на лозята противъ градушката.

Година	Застрахова- на площъ на декари	Застрахов сума въ лева	Прем (вно- ски) въ лева	Обезщетен. на повреди въ лева	Убита площ. въ декари
1911	8514	1029160	43380	71929	1445
1912	28436	3418260	224926	256571	4869
1913	38809	5301170	350473	615944	11796
1914	49654	8243190	616692	1135345	17509
1915	50808	7571725	624162	844760	15520
1916	44186	7671180	627119	604921	10738
1917	38545	11227500	939955	592676	4581
1918	40776	14391470	1219155	1286891	11682
1919	33354	19316300	1945681	1859626	10287
1920	17534	11238510	1497885	2178591	6906
1921	13921	12498170	1635784	1202471	4029
1922	9269	13775310	2083477	2089324	3896
1923	8538	13760880	2098262	2295510	3941
1924	10936	14404620	2140584	1769256	3772
1925	20329	35451570	4173841	2277755	4134
1927	26568	47559340	4950993	4994221	7936
1927	40993	72266340	7465177	4180371	6672

Бѣлчо Ив. Бѣлчевъ

Подложката Шасла × Берландиери 41-б.

Тази подложка не е чиста американска лоза. Това е единъ хибридъ полученъ отъ кръстосването на чистата американска лоза (единъ сортъ отъ Берландиери) съ европейска лоза (единъ сортъ отъ Шасла). Поради присъствие на европейска кръвъ, отъ начало лозаритѣ се въздържаха да прибегнатъ къмъ нея, опасявайки се че последната ще има достатъчна филуксерна устойчивостъ. Животътъ, обаче, опроверга това недоверие. Безъ да се обръщаме за примѣри къмъ Франция и др. лозарски страни у насъ имаме изобилни доказателства за това. Въ южна България имаме райони, гдето тази подложка доби много отдавна широко практическо приложение. Въ Ст. Загорски окръгъ имаме много насаждения отъ 1908—1910 год., 18—20 год. лоза върху 41—б., които днесъ сж още въ цвѣтущо вегетационно състояние. На 41—б. трѣбва, прочие, лозаритѣ да гледатъ като на подложка имаща практически достатъчна филуксерна устойчивостъ.

За какви почви е пригодна тази подложка? Отъ началото се смѣташе, че 41—б. е подложка само за варовититѣ почви. Наистина, тя издържа и расте безупречно въ почви съдържащи до 50—60% варъ и тази устойчивостъ я прави извънредно ценна, незаменима дори за силно варовититѣ почви, които за известни лозарски райони представляватъ преобладаващиятъ колоритъ на терена.

Практиката, обаче, изнесе, че 41—б. отива много добре и въ слабо варовититѣ почви и въ неваровититѣ такива, стига последнитѣ да бждатъ доста дълбоки рохки, пропускливи и отцедни (здрави). Въобще 41—б. изнесе голѣми достоинства и извоюва единъ много широкъ теренъ на засаждане въ лозарскитѣ области. Това, обаче, не значе че 41—б. е универсална подложка, която може да се засажда на всѣкъде. Безогледното увлечение следъ нея може да докара разочарование. Тукъ му е мѣстото да обърна вниманието на лозаритѣ при новитѣ бждащи насаждения, че трѣбва да отбегватъ засаждането на 41—б. въ почви влажни, збити, силно глинести и въ почви много плитки или непротпускливи, защото тогава 41—б. линѣе, крѣтѣе и не отива добре.

Афинитетъ. Сродството на тази подложка съ нашитѣ сортове грозда е изобщо добро, а съ нѣкои сортове дори много добро. Отъ по главнитѣ винени сортове най добре отива съ памида, гъмзатата, димята; не отива добре съ паяската, мавруда, шевката. Отъ по разпространенитѣ десертни сортове отива добре съ шасла доре, чауша и до нейде съ афузъ-али и зейнела, а не отива добре съ черната резекия

и до нейде съ сензото. При присаждане (на зръло за укоренилище) дава сравнително добъръ 0⁰ на прехващане, който съ некой сортове присадници, като памида напр. достига до 60—70% доброточествени присадени лози. Процента на укореняването при изгодни условия достига до 80%.

Растежъ. *Шасла берландиери 41—б.* е подложка съ доста силенъ, но редовенъ растежъ, като при това упражняваща благотворно въздействие върху родовитостта на присадниците си. Въобще при нормални вегетационни условия, изръсването върху тази подложка е голъма редкостъ. За обикновенитъ винени сортове грозда нормалната чепова резидба, прочие, дава на пълно задоволителни резултати. При това, ако се хвърли погледъ върху границитъ, които включватъ вегетационния периодъ на тази подложка шасла х берландиери 41—б. може да се смѣта съ основание като рано зръюща лоза. Въ една колекция отъ разни сортове подложки-майки, при еднакви почвенни и климатически условия, лозовия материалъ на 41—б. узръва едновременно съ тоя на рипарията и нейнитъ хибриди. Това качество на 41—б. се отразява и върху нейнитъ присадници. И наистина, при равни условия, гроздата на присадниците върху тази подложка се характеризиратъ обикновено съ по ранна зрълостъ и по голъмъ процентъ захаръ въ сравнение напр. съ гроздата върху подложките монтикола, мурведръ х рупестрисъ и др. Вънъ отъ многото други достойнства, това последното качество прави отъ 41—б. една особено ценна подложка при възобновяването на лозята въ райони съ по-студени климатически условия и съ по-късъ вегетационенъ периодъ, каквито райони изобилствуватъ особено въ северна България.

Ил. И. Хранковъ.

Гроздовитъ молци (червен).

Лозата има много животински паразити и неприятели. Между най-опустошителнитъ сж следнитъ три: Пиралъ (*Tortrix pisieriana*) Кошилисъ (*Cochylis ambiguella*) и Евдемисъ (*Eudemis botrana*).

Въ Франция напр. отъ десетки години тѣзи грозни врагове сж причинявали грамадни опустошения по лозята. И макаръ че отъ началото и до миналата година включително тамъ да сж употребявани разни лѣкарства и способности за борба противъ пеперудките, гжсеницитъ и какавидитъ на тѣзи унищожители плода на лозята, все още ежегоднитъ загуби отъ тѣхъ сж голъми. Така напр., отъ едни последни сведения за борбата презъ м. г. специално противъ *Кошилиса* въ една отъ първокласнитъ френски лозарски провинции—Бургундия, се вижда какво пораженията сж били грамадни.

Въ България ние за пръвъ път видѣхме гроздовъ молецъ (само Кошилисъ и Евделисъ, а до днесъ Пиралъ не сме виждали никжде) въ съвсемъ слабъ размѣръ въ училищното лозе на гр. Кюстендилъ. Това бѣ презъ 1908 г., когато хроникирахме случая и предупредихме лозаритѣ за *неминуемата опасность*. По-късно сѣщитѣ паразити видѣхме въ лозята на двореца Евксиноградъ (при Варна) — това бѣ презъ 1911 и до 1919 включително, до когато бѣхме тамъ, се явяваше много слабо.

Презъ последнитѣ години вече тѣзи неприятели взематъ масово разпространение. Така отъ приятели лозари узнахме, че презъ 1926 г. напр. въ Старозагорскитѣ лозя сѣ били въ голѣмъ размѣръ¹⁾ като сѣ причинили и голѣми поражения. Ето този последенъ фактъ показва, че у насъ вече, освенъ досегашнитѣ болести и паразити по лозята, се явяватъ съ голѣмата си опасность и тѣзи, противъ които трѣбва да се взематъ всичкитѣ известни и най-сериозни мѣрки.

Борбата противъ тѣхъ се води и може да се води срещу тритѣ имъ форми: пеперудки, гжсеници и какавиди. По-неже борбата противъ гжсеницитѣ е по-удобна, по-бърза и по-евтина, ще дадемъ само за нея на кратко следнитѣ указания:

Преди всичко нека припомнимъ, че въ Франция напр. отдавна и до сега като класическо средство за борба най-много е употребявано арсеника подъ форма на *оловенъ и калциенъ арсениятъ*, а особено оловения. Тази силна отрова се употребява въ разтворъ, като се прибавя 1 кгр. оловенъ арсениятъ къмъ бордолезовия разтворъ; арсенията бива или на прахъ или на гесто. Разтворътъ се прѣска съ обикновенитѣ лозарски прѣскачки, като *се обливатъ* цвѣтнитѣ реси (при 1 то прѣскане) а по-късно се прѣска гроздето.¹⁾

Отъ по-рано се знаеше, но и миналата година е потвърдено, че най-резултатно е арсениковото прѣскане, когато се извърши *веднага* следъ като се забележи *първото изобилно хвърчене на пеперудкитѣ* (за 1-то поколение гжсеници, които ще се явятъ отъ снесенитѣ яйчица). За тази целъ въ Франция презъ опасния периодъ отъ тѣзи врагове, уреждатъ въ лозарскитѣ центрове *специални наблюдателни постове*, които иматъ за задача да следятъ и съобщаватъ на лозаритѣ за появяването и хвърченето на пеперудкитѣ. Така презъ м. г. *наблюдателната станция* при земледѣлското училище въ Монпелие била устроила 67 наблюдателни постове въ окржзитѣ Hérault (Херолъ) и Gard (Гаръ). Чрезъ тѣзи станции и постове лозаритѣ биватъ много улеснявани въ своята работа.

Въ кн. 12 на сп. „Земледѣлие“ отъ м. г. се съобщава, че арсениковитѣ германски препарати подъ название: „Но-

¹⁾ Съгласно последния френски декретъ отъ 25.II. т. г. прѣскането на лозята съ арсеникови препарати *се позволява* следъ гроздобера *до началото на заразяването* следната година.

спразенъ“ и „Гралитъ“ сж ефикасни противъ лозовитѣ молци. Сжщитѣ препарати съ обявление отъ Министерството на З-то и държ. имоти се препоржчатъ и противъ рапичния брѣмбаръ.

Къмъ гореказаното, обаче, ние намираме за много интересно да припомнимъ и следното, което писахме м. г. въ сп. „Земледѣлски уроци“ по поводъ на сжщитѣ гроздови молци: г. Семишонъ, инженеръ-агрономъ, като наблюдавалъ редъ години голѣмитѣ мжчноти при прѣсканията съ отровни течности противъ тѣзи неприятели, а сжщо и опасноститѣ свързани съ тѣхъ и пр., още презъ 1915 год. въ Фанция привлѣчаше вниманието ѝ върху употреблението на горещата вода презъ вегитационния периодъ на растенията за унищожаване на криптогамни болести и насѣкомни паразити. Сжщиятъ авторъ казва, възъ основа наблюденията си, че пълновъзрастнитѣ лозови листа противостоятъ на водна топлина до 75° С, а младитѣ, цвѣтнитѣ реси и течинкитѣ—до 65° при условие прѣскането съ горещата вода да става много бързо — *за нѣколко секунди*. Г-нъ Семишонъ твърди още, че успѣлъ съ водно прѣскане при 55 — 65° да убие яйчицата и гжсеничкитѣ на тритѣ вида лозови молци. И въ заключение той намира, че това средство е не само напълно ефикасно, но и лесно приложимо, безопасно и много по-евтино отъ всички други.

Презъ 1921 г. г. Мартинъ, директоръ на земледѣлска катедра въ Франция, като бѣ изнесълъ че въпросното прѣскане е *напълно успѣшно*; прибавеше още, че то е вече много улеснено съ изнамерения „Калориженъ“ отъ г. Казалъ. Съ този апаратъ—прѣскачка може да се прѣска зиме, пролѣтъ и лѣте.

Миналата година, като предадохме горното интересно съобщение, ние изказахме мнение и пожелание да се изпита и отъ нашитѣ опитни станции и земледѣлски училища, преди да се препоржча на лозаритѣ. Дали нещо. нѣкжде е правено, не ни е известно, защото, до колкото сме следили, нито до миналата година, нито до днесъ сме чели или чули нѣщо по въпроса. А ние продължаваме да мислимъ, че посочения начинъ за борба противъ тѣзи грозни лозови паразити е много интересенъ и заслужава изпитване у насъ.

Най-после и тукъ ще припомнимъ, че за да бжде борбата напълно успѣшна, независимо отъ употребенитѣ средства, *тя трѣбва да е обща*.

Лозарьо, получавай, плащай, чети и проагитирай списанието „Лозарски Прегледъ“, единствения защитникъ на лозарството и интереситѣ ти.

Само чрезъ просвѣта и организирана борба се отива къмъ поминъкъ и култура!

ПРАКТИЧЕСКИ СЪВЕТИ И НОВОСТИ

Бѣлчо Ив. Бѣлчевъ.

Засаждайте внимателно новитѣ лозя.

Едно нагледъ дребно, но фактически много важно условие за трайността на лозето е неговото внимателно засаждане. При засаждането на облагородената лоза не е достатъчно лозаря да се грижи само за нейното прихващане; той трѣбва да внимава щото спойката при слегналата почва да дохожда на равно съ повърхността на земята. Това правило е наистина извѣстно на болшинството отъ лозаритѣ, но много малцина сж ония, които поглеждатъ на него съ нуждната сериозностъ. Въ голѣмото си болшинство на тази необходимостъ лозаритѣ гледатъ съвсемъ приблизително (горе-долу). Това „горе-долу“ отива често пжти до тамъ, че много лози се засаждатъ съвсемъ дълбоко, та спойката остава на 8—10 см. въ земята, а други пъкъ се засаждатъ така високо, че спойката стърчи на 10—15 см. надъ повърхността на земята. Тези голѣми грешки се забелезватъ главно при засаждането на късно риголвани мѣста, гдето почвата не се е никакъ почти слегнала и положението на лозата много трудно може да се определи. Това е и едно отъ неудобствата при засаждането на постоянно мѣсто на направо отоплени присадени пржчки.

Защо сж необходими такива голѣми грижи при засаждането? Да разгледаме първия случай, когато лозата е плитко засадена и спойката стърчи високо надъ повърхността на земята.

Природата на американската лоза е такава, че тя се чувствува зле когато слънцето я пече направо. За доказателство ще обърня вниманието на всички любознателии лозари да се вгледатъ съ свойтѣ или тѣзи на сжседитѣ маточници. Теорически лозитѣ майки (маточницитѣ), понеже не сж присаджани, растятъ на свобода, въ диво състояние тѣй да се каже безъ, да има по тѣхъ спойката на облагороденитѣ лози, която спжва свободното движение на соковетѣ. При това положение лозитѣ-майки би трѣбвало да живѣятъ много повече години отъ облагороденитѣ лози. Въ практиката всѣки лозаръ ще види обратното. Маточника е силенъ и дава хубави пржчки до 8—та до 10—та година. Отъ тамъ насетне, особено при буйно растящитѣ подложки каквито сж: Монтикола, Мурведъръ Рупестрисъ и др. главинитѣ, които сж изложени да ги пече слънце бързо заклевяватъ, засъхватъ, филизпшъ които излизатъ по тѣхъ сж незначително число и съвсемъ слаби, а отъ корена въ земята виждаме да се подаватъ тукъ тамъ тлѣсти, хубави филизи. При тѣзи очибующи факти нека лозаритѣ се вгледатъ и по

всички облагородени лози, които при засаждането сж оставени високо. Тѣ сж винаги по слаби и по ръстежъ и по плододаване, растятъ цинголиво и не следъ много време пропадатъ. *Подложката, прочие, трѣбва да бжде скрита въ земята.*

Да разгледаме втория случай, когато лозата е засадена дълбоко. Съ посаждане на лозичката, така че спойката да остава на 8—10 см. подъ повърхността на земята, лозаря се излага на една голѣма беда да се занимава нескончаемо съ чистине на росни жили. Росни жили, както знаятъ лозаритѣ, наричаме ония корени, които се развиватъ отъ присадника. Известно на всички лозари е, че нашенската лоза (присадника) по прихващане прилича на върба, достатъчно е малко да бжде забодена въ земята, тъй лесно тя се укоренява. При дълбокото засаждане, прочие, лозаря трѣбва да бжде извънредно грижливъ. На пролѣтъ, за отгрибването на лозитѣ трѣбва да бждатъ изпратени най-добросъвѣстни работници, които да извършатъ дълбокото отгрибване до като ясно се очертае мѣстото на спойката. Всички жилки, коренчета излѣзли отъ присадника съ остро ножче трѣбва да бждатъ отстранени въ самата имъ основа. До като сж млади лозята, това грижливо отстраняване на роснитѣ корени трѣбва да става два-три пѣти презъ годината, особено ако годината се случи кишава (дъждовна). При обиколкитѣ си изъ лозарскитѣ райони, съ стотици случаи съмъ констатиралъ, когато въ отровени, порѣзани и изкопани лозя при внимателенъ прегледъ сж се указвали лози отрупани съ росни корени, които вече сж се така засилили че при отрѣзването имъ главината умира презъ годината. Съ изоставането на роснитѣ корени на произволъ тѣ се развиватъ много бързо, защото освенъ специфичнитѣ качества на нашенската лоза да се прихваща лесно, въ повърхностнитѣ почвенни пластове топлината е по-голѣма и разложената лесносмилеа храна е въ изобилие. Засилени веднажъ роснитѣ корени, присадника разчита изключително почти на тѣхъ; коренитѣ на подложката и самата подложка при това положение се атрофиратъ и умиратъ. Съ загиването на подложката, цѣлата лоза не следъ много време пропада, безъ да дочака непременно да бжде унищожена отъ филоксерата, защото роснитѣ корени като повърхностни презъ лѣтото силно страдатъ и бързо загиватъ отъ сушата.

Ясно е прочие, за всѣкиго че между причинитѣ за проредяването на лозята, за пропадането ежегодно на много главини въ тѣхъ, на първо мѣсто трѣбва да сложимъ невнимателното, небрежното имъ засаждане.

Ил. И. Хранковъ.

Лозовата Хлороза и лѣкуването ѝ.

Хлорозата или *желтеница* на лозята е болестъ, макаръ не тѣй опасна, въ известни случай може да причини значителни повреди. Въ сжщностъ това не е сжщинска болестъ, а първопричината за появяването ѝ, въ отдѣлни лози или въ по-голѣмъ размѣръ, е *многого варъ въ земята*. Ето защо тя се явява предимно въ лозя облагородени върху неподходяща за почвата подложки американски лози. Вънъ отъ това недостатъчното сродство между подложката и присадника или присадниците, непълната спойка, състава на почвата, богатството ѝ и слабостта на хранителни материи, по-голѣмата или по-малка влажностъ, хладно или топло, време, връзката на самата варъ въ почвата и пр.—всичко това сж причини, които влияятъ за появяването, увеличаването или отслабването на желтеницата.

Самото име *желтеница* показва, че нападнатитѣ лози сж желти, а по-право листата имъ. Въ началото листата на нападнатитѣ лози сж бледо-желто, а впоследствие, ако не спре развитието, тѣ ставатъ все по-желти до като изсъхнатъ и опадатъ. Понеже желтеничевитѣ лози се хранятъ недостатъчно и лошо, поради изгубването на зеленината отъ листата, следствието е, че тѣ отслабватъ; това пъкъ отслабване влече отслабване на цвѣтнитѣ реси, а отъ тукъ слабо или никакво завързване на плодъ.

Предъ видъ на това налага се вземане на своевременно мѣрки противъ желтеницата, като *за предпочитане е да се предпази* появяването ѝ отколкото да се лѣкува. До сега най-доброто и сигурно средство противъ *желтеницата* е *зеления камъкъ* (желѣзенъ сулфатъ).

За предпазване отъ тази напасть, се постѣпва по следния начинъ: възможностъ най-скоро следъ гроздоберъ, лозитѣ изложени за пожелтяване или които сж вече страдали, се изрѣзватъ *коренно*, а следъ това всичкитѣ рани отъ рѣзидбата се намазватъ съ разтворъ отъ зеленъ камъкъ. Установено е, че най-добри резултати се получаватъ отъ това намазване, ако то се извърши (споредъ времето) до къмъ 15 октомврий, но и не по-късно отъ края на сжщия месецъ.

Гжстотата на разтвора е 30—40‰, т. е. 30—40 кгр. зеленъ камъкъ на 100 литри вода. Намазването се върши съ дървени четки или парцали овързани на дървени прѣчки. Да се внимава, че този разтворъ е *горящъ*, което *налага* да се предпазва човѣкъ при работата.

Когато по едни или други причини не се направи есенното лѣкуване или, макаръ и направено, презъ пролѣтта се появи желтение, трѣбва да се приложи прѣскане *по всич-*

китъ зелени части на лозитъ съ $\frac{1}{2}$ 0/0—овъ разтворъ отъ сжия зеленъ камъкъ, т. е. $\frac{1}{2}$ кгр. отъ този на 100 литри вода. Пръскането се върши съ обикновенитъ лозарски пръскачки. Ако е нужно, пръскането се повтаря и потрета.

Ето по-горнитъ начини практиката отдавна е установила, че желтиницата на лозитъ се унищожава.

СВОБОДНА ТРИБУНА.

Проф. Н. Недѣлчевъ.

Да се разреши ли подсилването съ захаръ и спиртъ?

(продължение отъ книжка II).

Какъ е разрешенъ този въпросъ въ другитъ страни?

За съжаление, азъ не разполагамъ съ най-нова литература по въпроса за всичкитъ държави, а само за Франция, Италия и Ромжния. Даннитъ ми за другитъ държави, макаръ и благоприятни за моето гледище, сж малко стари, та може да е имало впоследствие измѣнение и за това не ще се ползвамъ отъ тѣхъ. Азъ ще разглеждамъ въпроса открито, безъ тенденции, както прави напр. Бюлетина на лозаро-овощарското информационно бюро — Плѣвень, който отъ анкетата си напечати само благоприятнитъ за неговото становище отговори, а другитъ замълча. Нѣма да поддържамъ работи, които не съмъ провѣрилъ, както г. Иванъ Добревъ, който твърдѣше на последния лозарски конгресъ, че въ Франция подсилването на вината съ спиртъ било разрешено до 2°, когато истината е съвсемъ друга. Азъ се въздържама да доказвамъ съ непровѣрени и тенденциозни данни, съ рискъ да видя пропаднало моето гледище по въпроса.

Въ Франция, първата лозарска страна въ свѣта, този въпросъ е разрешенъ отъ закона отъ 4 юлий 1907 год., и въ последствие, потвърденъ съ другъ законъ отъ 1921 год. Всѣки лозаръ е свободенъ да подсилва гроздовата каша или мжстъ съ захаръ до размѣръ 10 кгр. на 300 литри или 3 кгр. 333 гр. на 100 литра, като спазва известни формалности. Захарята, употребена за целта плаща допълнителенъ акцизъ отъ 40 франка на 100 кгр. (т. е. около 2.30 лв. на кгр. допълнителенъ акцизъ, за да се приближи къмъ цената на захарята въ гроздето). Подсилването съ спиртъ е забранено за вината, предназначени за вътрешния пазаръ. За вината, обаче, предназначени за износъ подсилването съ спиртъ

може да се извършва *безъ ограничение*. (Вижъ Notice sur le instrument de precision, отъ J. Dujardin, стр. 633). Вината, предназначени за Германия, които тамъ ще се дестилиратъ, както и разваленитѣ вина, се подсилватъ до 23°. Последното подсилване трѣбва да се отбележи, защото то интересува и насъ.

Въ Италия подсилването съ захаръ е забранено. То е било разрѣшено до европейската война. Презъ време на войната, по причина оскудността на захаръ сж забранили тя да се употребява въ винарството. Ето какво пише, обаче, най голѣмия италиански ученъ винарь, Sanino, въ книгата си: *Traffato completo di Enologia*, стр. 119. „отъ тогава страда винарската индустрия въ Италия, защото за сега мжстѣта може да се подсилва само съ концентрирана мжстѣ, а такава липсва на пазаря“. За подсилване съ спиртъ въ Италия не намѣрихъ литература.

Въ Ромжния презъ последнитѣ години изработиха специаленъ законъ противъ фалшификацията на вината. Тамъ подсилването е сжщо забранено.

Австрия, която представлява главния пазаръ на нашитѣ вина (тя внася 80% отъ цѣлия ни износъ) позволява вноса на подсилени вина. Подсилването на мжстѣта и виното е било искано отъ чужди фирми. Тѣзи фирми сж искали да се осигурятъ въ неблагоприятни години съ едно средство, позволено и препорѣчано отъ винарската наука за подобрене качеството на виното, така че ежегодно, независимо отъ добрата или лоша година, да приготвятъ вина, които да сж приблизително еднакво силни на спиртъ, съ еднакво качество. Това е *стандартизацията* на продуктитѣ, необходима за единъ артикулъ да се задържи на международния пазаръ. Ако тази нужда не се е почувствала презъ 1926 и 1927 год., поради изключително топлиѣ години, тя ще се почувства може би още идната година. Чужденцитѣ, които се впускатъ въ търговия съ вина и хвърлятъ капитали, искатъ да се осигурятъ отъ всѣка една страна. Компромисното предложение на нѣкои, да се допусне подсилване само въ години и мѣстности, когато се яви нужда, е неприемливо, защото кой ще опредѣля дали има нужда или не? Ако фирмата намира за нужно да подсилва, а държавнитѣ органи се противопоставятъ, въ такъвъ случай интереситѣ на фирмата сж поставени на рискъ.

Не е истина, че подсилването е монополъ за голѣмитѣ фирми. Всѣки, който изнася, частно лице или фирма, може да подсилва съ спиртъ, безъ да плаща акцизъ, само че подсилването ще стане въ митницата, на изходния пунктъ. Сама тѣзи фирми се ползватъ съ безакцизна захаръ, които иматъ реални складове и сж дали ангажменти и сж направили вноски. Тѣ носятъ толкова много тяжести, че до сега никоя фирма, доколкото ми е известно, не се е възползвала отъ привилегиитѣ, които закона ѝ дава.

Нѣма ли опасностъ лозарството да се развие по-вече въ нискитѣ мѣста, а по баиритѣ постепенно лозара да изчезне поради слабата доходностъ. Азъ мисля, че такава опасностъ не съществува, ако подсилванетоъ съ захаръ се забрани за вътрешността, а се разрѣши само за вината, които се изнасятъ за чужбина. Ако ние забранимъ да се подсилватъ вината съ захаръ и спиртъ за износъ, предъ видъ на това, че чужденцитѣ търсятъ главно евтини вина, следователно вино отъ по слаби грозда, рискуваме да изгубимъ международния пазаръ, едва спечеленъ отъ две години и тогава не само баирскитѣ лозя ще пропаднатъ, а ще настѣпи нечувана криза въ общото лозарство. Да не се връзваме сами ржцетъ, а да си послужимъ разумно съ оржия, съ кито си служатъ други экспортни страни, като Гърция, Франция и пр. Така ще можемъ да водимъ борба съ нашитѣ конкуренти. Ниската цена на виното е най-добрия конкурентъ.

Само съ подсилванетоъ ще го спечелиме.

Край.

Едно мнение.

Не съмъ специалистъ лозаръ-винарь, но отъ 27 години съмъ лозаръ, като всички български лозари и като таквъ, дошелъ съмъ до следующитѣ убеждения по *облаганieto лозята и подсилване мжста и виното.*

1. *Да се премахне поземления данакъ*, а да се плаща акцизъ, който да се намали, и опрости, редътъ на измѣрванията и плащанията, безъ каквито и да е други берий, върхнини и измишлїотини.

Мотиви: а) Когато се роди, ще дадемъ „на Бога колачъ и на цара аржча“; а когато нѣма, никому нищо, и ние лозаритѣ ще си останемъ съ направения трудъ и парични жертви за обработванието. Плаща ли се на декарь, има — нѣма, ще плащаме, а знае се че лозята сж изложени на природнитѣ стихий и разни болести отъ които лозара, не всѣкога е въ състояние да се запази.

б) Щомъ е на декарь, ще трѣбва, принудително, да се плаща застраховка отъ градобитнина, което по голѣмата частъ отъ лозаритѣ сега не праватъ.

в) Когато е на декарь, ще се плаща и това което лозара съ семейството си и работниците консумиратъ.

г) Много отъ дребнитѣ лозари, продаватъ грозде на кошници, безъ акцизъ, а когато е на декарь всичко ще се плаща.

д) Известно е на всички, че и най-хубаво гледанитѣ и обработени лозя, иматъ празни мѣста, отъ изсъхнали главини и много такива, които по разни причини не раждатъ и въ едно лозе отъ 10 декари, ще се събератъ такива празни и съ ялови гижы мѣста за $1\frac{1}{2}$ — 2 декари, за които, — когато е на декарь, ще се плаща за вѣтъра.

е) Ако речемъ, че цената на гроздето е 3—4 лева килото, акциза ще му заплати купувача консуматора, кръчмари, складажии и пр., а когато е на декаръ, *ще го заплати лозара* и пакъ гроздето ще продаде на пазара, по 3—4 лв. кил. на сжщитѣ купувачи, безъ да му праватъ смѣтка, че той е плащаль тежки данъци на декаръ; както не ни праватъ смѣтка и сега, че плащаме по 8000—10,000 лева за бааджия, 2000—3000 лв. за рафия и синь камъкъ и други. На декаръ е *много износно* за г. г. кръчмаритѣ и склададжийтѣ, които само ще си потриватъ ржцетѣ и ще се подиграватъ съ нещастния лозаръ, който, съ получените отъ гроздето пари, не ще може да си плати само данъцитѣ на лозето.

ж) Понеже, всички граждани лозари сме „паракендета“ въ селскитѣ общини, то при определеніето категорийтѣ на лозята, тѣ винаги ще поставятъ нашите лозя въ I категория, а сжседните селски въ II и III, както сега праватъ съ нивитѣ и ливадитѣ ни, така че тука ще бждемъ натоварени съ по голѣми, данъци отъ сѣседите ни.

II. Подсилването на мжста съ захаръ, да не се допуска по никакъвъ начинъ *съ повече отъ 2⁰/₀*.

Нашитѣ грозда винаги даватъ мжстъ съ 16⁰/₀ захаръ и като добавимъ 2⁰/₀ захаръ = 18⁰/₀, дава много хубаво вино. Иначе, нашитѣ почитаеми г. г. кръчмари и склададжии, вечно ще продаватъ: питиоти и всевъзможни блудкости.

III. Съ спиртъ да се подсилватъ, само продаденитѣ за износъ вина, до толкова, до колкото е нужно, за издържатъ на транспорта до мѣстоназначението имъ. За останалитѣ вина, строго да е забранено всѣко подсилване; иначе ще се злоупотребява както и съ захарьта.

Видинъ, 24 мартъ 1928 г.

Съ почитание:

Горанъ Делияновъ — Лозаръ.

СЪЮЗНИ, ДРУЖЕСТВЕНИ И КООПЕРАТИВНИ.

Кооперативни.

Съюзъ на Лозаро-винарскитѣ кооперации.

(продължение отъ кн. 2)

2) Представитель на Лазаро-овощарското информационно бюро — Плѣвень.

3) Представитель на Лозарския съюзъ.

Отъ своя страна Акциония комитетъ избра следното постоянно присѣствие:

1) Председател: Марко Вачковъ отъ кооперация „Гъмза“ — Сухиндолъ;

2) Подпредседатели: Ал. Ганчевъ отъ кооперация „Плѣвенска Гъмза“ и Йорданъ Поповъ отъ кооперация „Шевка“ — Сливенъ.

3) Секретаръ: В. Чакъровъ отъ Лозаро-овощарското информационно бюро.

4) Съветници: Ив. Миндиликовъ — отъ кооперация „Плѣвенска Гъмза“.

По липса на материални срѣдства, подготвителната работа за образуване съюзъ на винарскитѣ кооперации се поддържа изключително отъ Лозаро-овощарското бюро.

ХРОНИКА.

Поправка. Въ книжка 2 на страница 33 — редъ 35 — (п. 2) погрешно е писано „се употребява 125 гр. калиевъ перманга атъ на 10 литри вода.“ да се чете (поправи) „се употребява 125 гр. калиевъ перманганатъ на 100 литри вода.“

Виното и стопанско-икономическото му и здравословно значение — по поводъ законопроекта за народното здраве (рефератъ четенъ отъ И. И. Хранковъ на VIII ред. лозарски конгресъ на 25. II. 1928 год. въ София) е *напечатенъ вече въ отдѣлна брошура* отъ 16 страници. — Изданието е на Бѣлг. лозарски съюзъ цена 2 лева.

Всѣки лозаръ, винарь и приятель на натуралното вино трѣбва да притежава и прочете, за да разбере защо трѣбва да се пие умерено, но редовно, това божествено питие.

Доставка се отъ Бѣлг. Лозарски съюзъ София ул. Воловъ 7.

Редовността на сп. „Лозарски Прегледъ“ е явна, остава абоната-читателъ да отговори, редовенъ ли е той, заплатилъ ли е абонамента си 65 лева и записалъ ли е познатитѣ си лозари за абонати, и ако не е сторилъ това до сега, незабавно да го изпълни.

Ценитѣ на вината продължаватъ да сѣ твърди; за южна България отъ 12—14 лева, а за северна отъ 8—10 лева. По-низкитѣ цени на северо-българскитѣ вина привличатъ вниманието на чужденцитѣ, които вече сѣ направили запитвания.

Ракията е отъ 50 до 55 ст. градуса.

Ценитѣ на лозитѣ сѣ: облогоденитѣ винени 4—5 лв., десертнитѣ 6—8 лева. Голѣмо е търсенето на Афузъ Али. Рѣзницитѣ сѣ отъ 40—60 ст. резника дълж. 35 см.

На запитванията чие издание е в. Лозаро-винарски-овощарски вести, отговаряме, че то е частно издание и членоветѣ на Лозарския съюзъ не сѣ задължени да го получаватъ; който желае да извлѣча полза отъ него, по своя воля нека го получава и заплаща.

Тѣзи дни се поставя подъ печатъ навременната брошура: *Лозарската криза и значението на винарскитѣ кооперации при модернизиранието и типизиранието на винарското ни производство, отъ Ив. Добревъ.*

Брошурата се издава отъ Информационното бюро и ще струва само 5 лева, за да може да се пласира масово. Поржчки се правятъ при Информационното бюро — Плѣвенъ.

Национална марка за износа на плодове и зеленчуци отъ Италия. По силата на закона отъ 23 юний 1927 година номеръ 1272, сѣ който е учредена Националната марка за експорта на продуктитѣ на итал. градинарско — зеленчукова култура, отъ 1-ви януарий, всички експортьори на плодове отъ Италия, сѣ задължени да се придържатъ къмъ предписанията за установения амбалажъ, съобразно фиксираниѣ правила сѣ Министерски декретъ отъ 12 августъ 1927 г. Фирмитѣ експортьорки авторизирани да

си служатъ съ националната марка сж задължени още и да съблюдаватъ специалнитѣ наредби и по отношение на подбора, числото и тежестта на фруктитѣ.

Земледѣлска изложба въ Прага.

„Чехословашкиятъ Земледѣлски съюзъ“ въ Прага устройва въ времето отъ 15 до 21 май 1928 год. въ гр. Прага своето ежегодно земледѣлско изложение.

Целта на това изложение е да се даде една представа за настоящето положение на земледѣлското производство и индустрията на цѣлата Чехословашка Република.

То има още за целъ да улесни напредъка въ земледѣлието, да възстанови преки сношения между производителите и консуматорите и да допринесе, най-сетне, за развитието на земледѣлието, земледѣлското производство и консумация.

Земледѣлскитѣ изложби, които се устройватъ въ гр. Прага вече отъ дълги години, показватъ ежегодноно увеличаване на броя на изложителитѣ и посетителитѣ.

Кога и Българския земледѣлецъ и лозаръ ще се радва и ползва отъ подобни свой изложби.

Василъ Манушевъ, единъ отъ най-старитѣ ни агрономи, първия директоръ на Образцовъ Чифликъ, и директоръ на Плѣв. Лозарско училище, бившъ началникъ на отделение при М-ството на земледѣлието и администраторъ при Б. З. Б., се помина на 21 мартъ т. г. Покойникътъ бѣ единъ отъ ревностнитѣ апостоли по земледѣлието, скромень общественикъ и авторъ на нѣколко печатни трудове, между които и неговия краткъ учебникъ по „Стопанска икономия. Миръ на праха му.

Пазене на полскитѣ имоти включая и лозята съгласно чл. 143 отъ закона за подобрене земе-

дѣлското производство и опазване полскитѣ имоти (забележката къмъ него) се допуска да става и чрезъ наемателъ. По инициативата на Плѣвен Лозарско Д-во „Плѣвенска Гъмза“, втора година вече се пазятъ полскитѣ имоти чрезъ наемателъ. Резултатитѣ сж: лозята пазени имоти, обещетенията веднага се изплащатъ и такситѣ сж по-низки — износни за собственицитѣ. Тая година такситѣ сж: лозята по 15 лв. декара, люцернитѣ 9 лв., нивитѣ 4 лв. и др. Поемнитѣ условия представяватъ интересъ, затова въ една отъ следующитѣ книжки ще ги напечатимъ изцело.

Въздържателски конгресъ. На 15 и 16 т. м. — Великденъ, въ Плѣвень ще се състои конгреса на Българския неутралень въздържателень съюзъ и годишното събрание на Българската неутрална въздържателна федерация.

КНИЖНИНА

Получиха се въ редакцията следнитѣ издания:

Бюлетинъ на Лозарско-Овощарското Информационно бюро — Плѣвень бр. 17.

Кооператоръ бр. 14, органъ на Общ. съюзъ на Българ. земледѣлски кооперации.

Известия на Бургаската Търгов. Индустриална камара бр. 53.

Българско Овощарство кн. 2 списание за овощарство, зеленарство, цвѣтарство, парници и др. — издание на Българското земледѣлско Д-во София ул. Гладстонъ 69. Годишенъ абонаментъ 35 лева.

Лозаро-винарски овощарски вестникъ — София седмичень независимъ вестникъ, — частно издание. Годишенъ абонаментъ 50 лв., редакция: София ул. Царъ Борисъ 124.

Изкуствени торове за лозя и други култури

Предлага на най-ниски цени

ИВАНЪ П. БЪРЗАКОВЪ, агроромъ

ул. „Аспарухъ“ № 72. — СОФИЯ.

Подробни улжтвания бесплатно.

Чилка силитра, франко Бургасъ и Варна 11:50 лева, франко София — 12:50 за килограмъ.